

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA ALMENYS UNA BATALLADA CADA SETMANA

Aquest número 10 cts. per tot Espanya

NUMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, núm. 20, botiga
TELÈFON A. 4115. — BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fóra de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

LA PRESA DE LA BASTILLA

Fragment del llibre LA BASTILLA original de Lluís Capdevila

El poble estava en peu de guerra. Durant els moviments inicials d'aquest pròleg de la Revolució, que fou la presa de la Bastilla, la veritable noblesa, el veritable heroisme, foren en el poble que s'acabava d'aixecar, espolsant la seva cabellera de lleó, contra el feudalisme, contra l'alta clercia, contra l'aristocràcia, que es mofaven de la seva misèria i el seu desempar. Al jardí de l'abadia de Montmartre uns obrers penjaren un seu company perquè havia robat una gallina (1). I la Revolució no volia lladres. Altres, conduïren a la plaça de la Grève la carrossa del príncep de Lambesc per a cremar-la; però, una maleta i tots els efectes que es trobaren dintre, tots ells de gran valor, foren portats a l'Ajuntament (2).

A les deu del matí torna a sentir-se el toc de generala a l'Ajuntament com a totes les esglésies de París. En diferents barris, al so de tambors, s'apleguen els ciutadans, que es reuneixen en places i jardins.

Es formen militarment en esquadres que aviat tindran nom: uns seran els voluntaris del "Palais Royal"; altres, voluntaris de les Tulleries; altres de l'Arcabús (3).

Tota aquesta gent, tot aquest poble aixecat

"Obra dels set dies"—s'enduu del guardamoble, que havia estat assaltat pel poble en cerca d'armes, una espasa d'Enric IV. Un company li oferí un llús d'or i una altra espasa. I el pobre home contesta:

—La que m'oferiu és més bona i més rica, per no és la d'Enric IV! No la vull!

S'obligà a les dones a donar totes les cintes i llaços de què disposessin per adornar els fusells (7). Els caps d'esquadra, per a reunir

a llurs homes, si no tenien timbals es valien de qualsevol altre instrument, per estrany que fos.

La gent volia armar-se, però no disposava d'armes. Cinquanta mil piques—l'arma terrible de la Revolució!—foren construïdes en trenta sis hores. Però amb això no n'hi havia prou. Volien fusells; fusells per a tothom.

I s'acudí al prebost Flesselles. Però el prebost Flesselles havia rebut l'ordre d'entretenir el poble, de fer-lo passar amb raons. Aquesta ordre li costà la mort. Adoptà una actitud insolent i superba, i prometé que les armes serien demanades a la manufactura de Charleville, i quan les caixes de les dites armes arribaren, es veié que no contenien més que roba bruta (8).

Llavors el poble, encès d'ira, es dirigí a l'Ajuntament, s'apoderà de la pólvora que s'hi guardava provisionalment i demanà la vida del prebost Flesselles. Aquest, que havia abandonat la seva actitud superba d'abans, es féu preparar un llit al mateix Ajuntament, on dormí el seu darrer son (9).

La nit fou terrible i es passà en una angúnia mortal. S'havien vist grups d'homes sin-

Tota aquesta gent, tot aquest poble aixecat

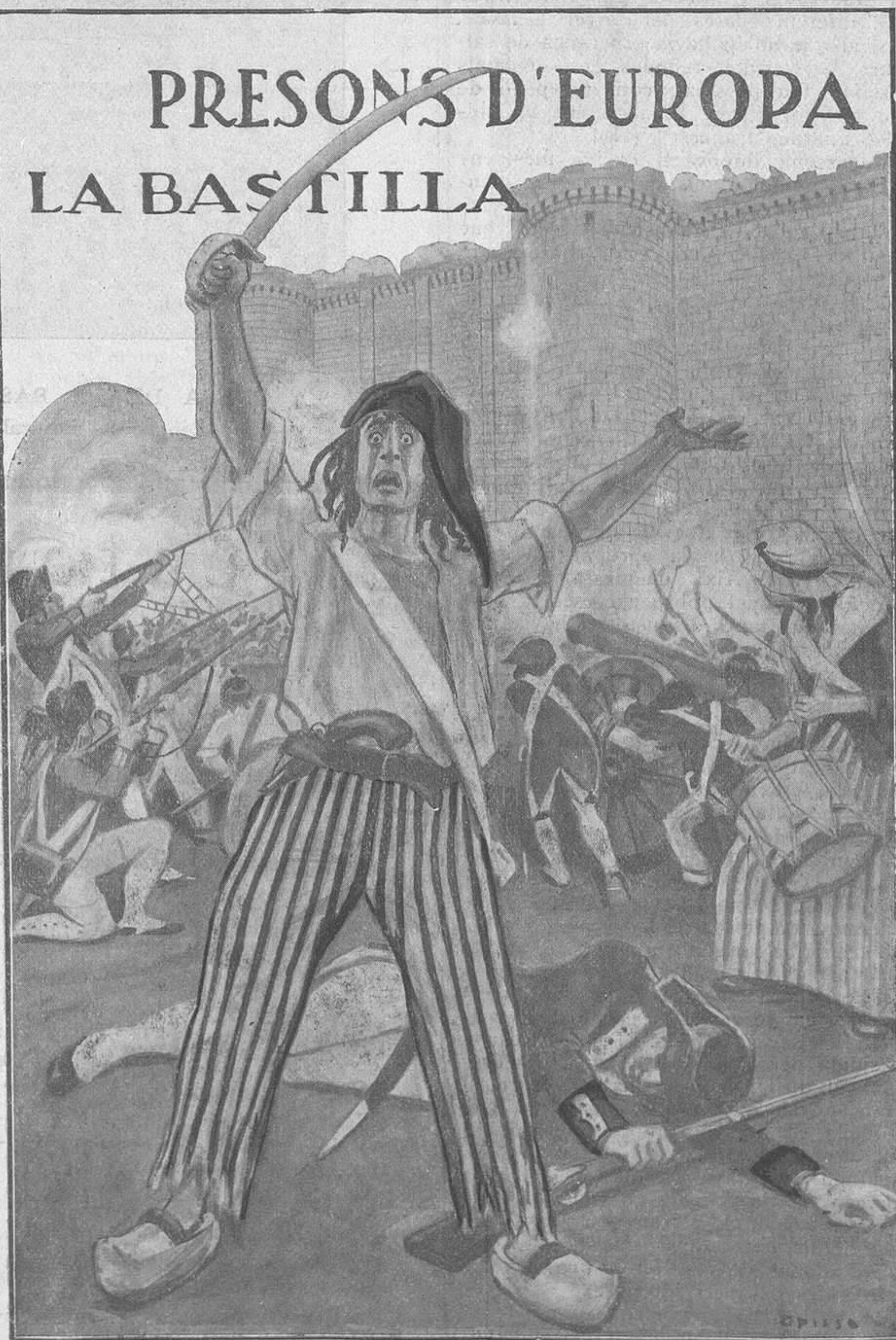
El poble obligant als nobles a saludar l'estàtua d'Enric IV

(Dib. de l'època. Bibl. de l'Arsenal)

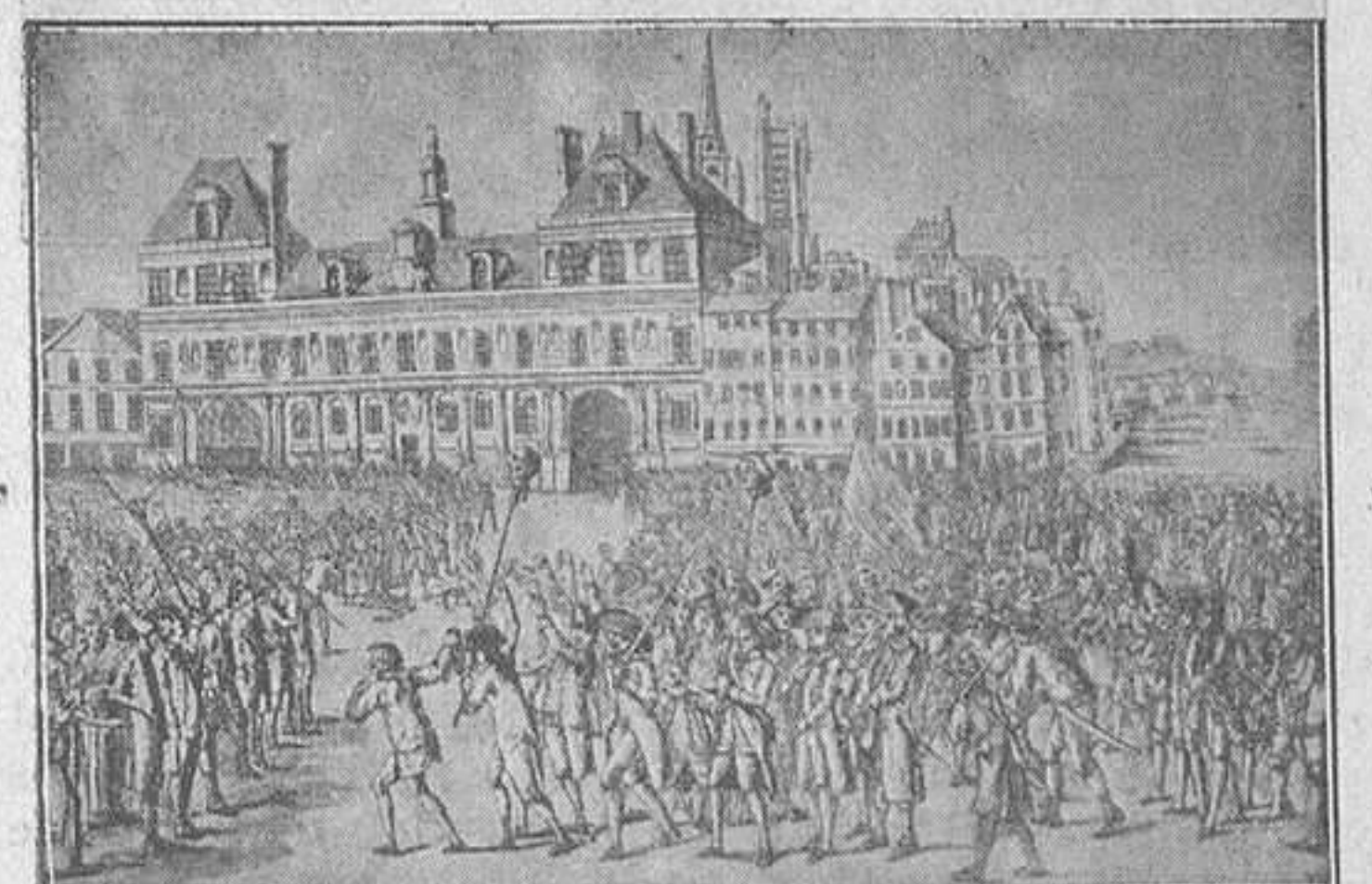
en armes, es dirigeix a la presó de la Force (4), on empresonats per deutes, molts joves hi havien vist tornar-se blancs llurs cabells, i els obre les portes de bat a bat. Després assalta el convent dels llatzeristes, on, segons es deia, hi havia amagat, un gran dipòsit de blat. Els assetjadors refusen els diners que els ofereixen els assetjats, i cinquanta dos carros de sacs de farina són portats al mercat per aquells homes que es morien de fam (5).

Mestrestant, París semblava posseït per una folia delirant, sagrada. Homes que no es coneixien, que no s'havien vist mai, s'aturaven en ple carrer per comunicar-se les darreres noves. Per tot arreu es distribuïen cocardes verdes; les dones les tiraven des del balcó als vianants, i si algú preguntava per què s'adoptava el verd, que era el color del comte d'Artois, responien: "Perquè és el color de l'esperança" (6).

Un pobre ciutadà—conta Dussault en sa

Portada del llibre "La Bastilla"

Les testes de De Launey i de Flesselles, passejades per la plaça de la Grève, després de la presa de la Bastilla (Bibl. Nac. Est.)

amenaven amb el puny clos.

Totes les finestres de totes les cases de tots els carrers de París estaven il·luminades. Dussault diu que s'hi veia com si fos de dia; però, indubtablement, Dussault s'enganyava, i així el feia exagerar un xic. En les més d'aquelles cases no es dormia: els uns vigilaven per por d'una sorpresa—havia corregut la veu que aquella nit els exèrcits estrangers passarien pel riu a matadegolla—, i els altres feien instruments de mort. En la gran ciutat no s'entien més que el pas de les patrulles i els cops de mall damunt les espatlles.

A primeres hores del matí del dia 14 de juliol es prepara per al gran combat. L'ortona es diu el mateix: "A la Bastilla!" Per hom la substituït la corcada verda per la blava i rosa, colors de la nació. De Sant Denis s'han escapat un gran nombre de soldats que barrejant-se amb els insurrectes, els hi distribuïren cartutxos i els hi oferiren a menjar el paell. Es veuen llavors els carrs plens de sacs de fari-

na amb una completa indiferència—malgrat la fam, que era el motiu principal que els havia llançat al carrer—; però en assabentar-se de que, la nit passada s'havien apoderat d'una barcassa plena de pólvora, una alegria frenètica omple els carrers (10). Des de les finestres les dones aplaudeixen els que van a lluitar per la llibertat.

Arriben noves que exciten cada vegada més el poble: el Reial alemany s'ha format en batalla a la barrera del Tron. Un altre regiment està degollant a tort i a dret en el barri Sant Antoni. El carrer de Charonne està ple de sang. Els regiments de Sant Denis, avancen, i han guanyat la Capella. (Es de notar que els que donaven curs a aquesta mena de notícies tots eren homes ben vestits i elegants.)

Havent el Comitè, reunit a l'Ajuntament, enviat l'ordre a tots els barris de tocar a general, tot París s'ompli de barricades. Els Invàlids foren assaltats. Al barri Saint-Germain existia, en aquella època, un fondista anomenat Duval, la casa del qual freqüentaven assiduament els agitadors del "Palais Royal". El dia 14, la porta del menjador d'aquesta fonda s'obria d'una revolada. Al dintel es presentava un jove amb el front perlat de suor, el barret tort sobre una orella, el vestit a trossos. Aquest jove era Camil Desmoullins, que arribava dels Invàlids. Colpejant a terra amb la culata del seu fusell, cridà:

—Companys! Som lliures!

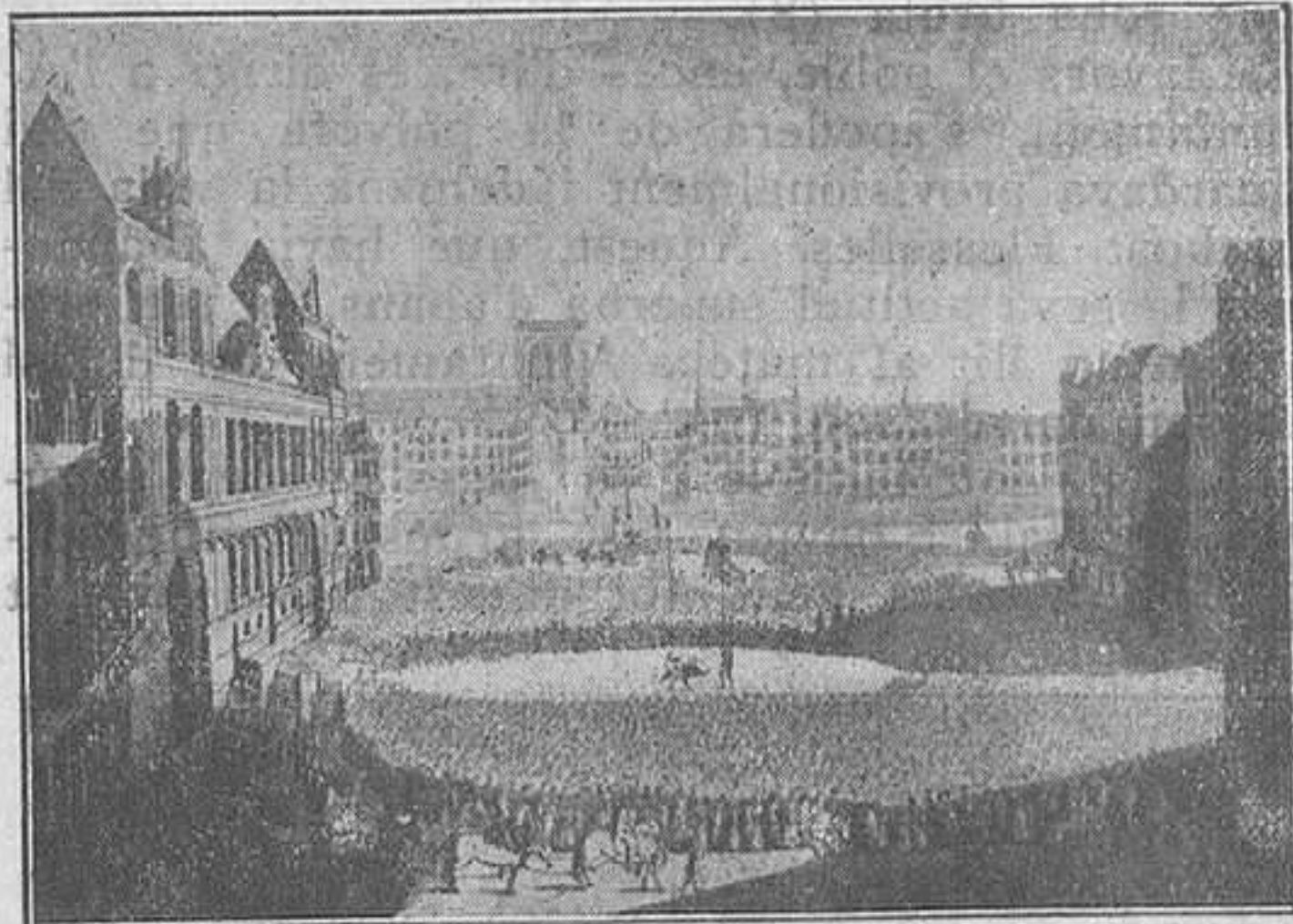
I després de contar l'assalt, corren tots al "Palais Royal" a buscar els amics i dur-los contra la Bastilla.

El governador de la fortalesa, el senyor de Launay (11), treballava des de feia dies en els preparatius de defensa. Havia fet treure de l'armeria dotze fusells dels coneguts amb el nom de "joguines del comte de Saxe"; havia col·locat quinze canons a les torres, i tres de campanya al pati interior, davant per davant de la porta. Les municions es reduïen a catorze caixes de bombes i a tres mil cartutxos. La fortalesa no tenia ni queviures ni aigua (12); i estava defensada per cent catorze homes: trenta dos suïssos del regiment de Salis-Saumade, i vuitanta dos invàlids, tot el que fa suposar que, triomfant el poble o no, no podria pas resistir un setge de llarga durada.

Això, avui, quan el dimoni de la guerra ha creat el submarí, l'aeroplà i els gasos asfixiants, sembla que faci riure. Però no cal oblidar que la Bastilla era una plaça forta que tothom havia cregut inexpugnable.

Belon, oficial d'arcabussos; Billeford, sergent major d'artilleria, i Chaton, antic sergent de les guardes franceses, foren comissionats per l'Ajuntament per anar a parlamentar amb el governador de Launay, i dir-li: "Retireu els vostres canons. Doneu-nos paraula de què cap mena d'hostilitat partirà de vos, i, per la part nostra, us asseguram que el poble del barri de Sant Antoni i dels seus voltants no es dirigirà contra la fortalesa." (13).

Aquesta comissió fou rebuda, no tan sols sense dificultat, sinó amb veritable cortesia. De Launay demostrà una perfecta serenitat: "Encara que hagin calat foc a les barreres—els hi digué—, espero que no em vindran a cremar els ponts del castell."

La plaça de l'Ajuntament el 14 de juliol de 1789

(Dib. de l'època. Bibl. de l'Arsenal)

Quan aquesta comissió, satisfeta, es retirava, se'n presentà una altra composta de l'advocat Thuriot de la Rosière (14), i dels burgesos Toulouse i Bourlier, en nom del districte de Saint-Louis de la Culture.

Encara que el poble, en grans masses, ja rodejava la fortalesa, no troba cap obstacle aquesta segona comissió en ésser rebuda i atesa (15). Conduït a presència del governador, digué Thuriot:

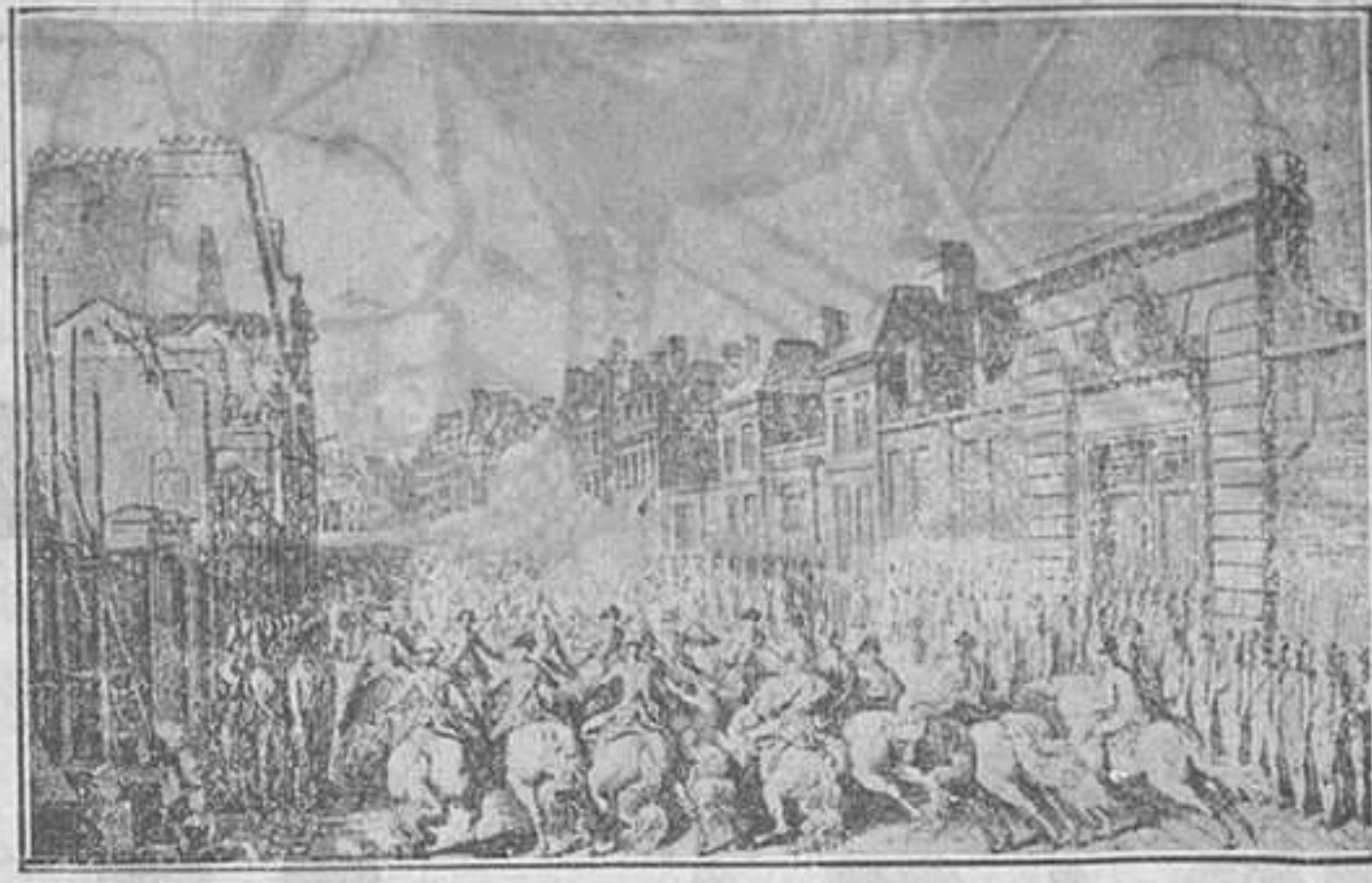
—Senyor, vinc, en nom de la nació, per a fer-vos saber que els canons de la vostra fortalesa, preparats a les torres, semblen l'alarma a tot París.

—Aquests canons sempre han estat a les torres—respongué de Launay—, i jo no els puc treure sense una ordre expressa del rei. Però fixeu-vos en què, enterat de l'alarma que causaven, els he fet retirar de les espitlleres (16).

Thuriot demana passar al pati interior. De Launay denega el permís, però, a precís del major de Losme, es decideix a fer aixecar el pont llevadís i a obrir la reixa de ferro. El pati interior oferia un aspecte amenaçador: els defensors de la Bastilla esperaven sobre les armes, i tres canons estaven preparats per a escombrar l'avinguda. Sense espantar-se del quadro, Thuriot demana a la guarnició que se li ensenyi la posició en què han quedat els canons que apuntaven contra París. Naturalment, de Launay torna a dubtar, però, per fi, accedeix a conduir el parlamentari a les tor-

res. Els canons, en efecte, han estat retirats tres o quatre pams enrera, però segueixen apuntant contra la capital, preparats per a disparar.

Quan arribaren al més alt de la torre Bazinière, que mirava a l'Arsenal, un espectacle magnífic i terrible s'oferí als ulls del governador: tot el barri de Sant Antoni, el barri insurrecte i turbulent per excel·lència, rodava, armat, camí de la Bastilla. De Launay, pàlid

El poble afamat assalta les cases de Reveillon i Henriot

(Dib. de Duplessis Bertault. Museu Carnavalet)

com un mort, agafant Thuriot per un braç, li digué:

—Què és el que féu, senyor? Abuseu d'un títol sagrat per a trair-me.

El setge començà. La multitud era immensa i la ira i l'entusiasme centuplicaven les seves forces. Els carrers dels voltants, els patis adjunts a les casernes, el barri Sant Antoni, vessaven homes armats per tot arreu. Entre el crepit de la fuselleria, s'oïa la veu del poble, autoritària i múltiple: "Volem la Bastilla!" (17). Però la Bastilla, rera el seu doble "foso", semblava invencible.

Dos ciutadans coratjosos, Davaune i Dassin, es deixen anar, des de la finestra d'un perfumista, a un mur tocant al cos de guàrdia exterior al pont llevadís.

Arribats a aquest cos de guàrdia, saltan al pati. Dos soldats dels assetjadors, Aubin Bonnemer i Lluís Tournay, els imiten, i tots junts, es dediquen a trencar a cops de destrat les denes que retenen el pont. Tot això sense fer cap cas de la continuïtat i espantosa pluja de metralla que cau damunt d'ells. Però, també, a la fi, cau el pont, i arrebega dos dels assaltants i els esclafa. El crit d'agonia de les dues víctimes, l'ofega el delirant crit de triomf de la multitud, que es llança fortalesa endins per aquella bretxa tan ardidament guanyada.

Mancava guanyar, però, un altre pont llevadís. Una descàrrega de mosqueteria fa retrocedir els assaltants, que deixen el pati regat amb llur sang. Quinze o vint ferits foren portats a diferents cases del carrer Gerisaie. Un d'ells, al que no hi havia esperança de salvar, doncs les ferides rebudes eren mortals de necessitat, fou passejat, com un penó de venjança, per tot París. El ferit era un soldat de les guardes franceses (18).

Aquesta escena imponent, excità més encara la ira del poble i els que s'havien mantingut neutrals, corregueren a prendre les armes. Un guarda de les impositions reials, que pel seu uniforme blau havia estat confós amb un dels sots-oficials de la guarnició, es planta en mig de la plaça de Grève, i alçant-se en els estrepes del seu cavall, crida: "Veniu, companys, que hem de salvar París!" Un destacament de granaders de la companyia de Ruffeville, un gran nombre d'infants de la companyia de Lubersac, es llancen també contra la Bastilla, a les ordres dels sergents Wagner i Labarthe (19); a aquests s'uneixen dos mil soldats més que Pere August Hullin porta a la mort i a la victòria.

Santerre havia calat foc a uns carros de fem i de palla i els havia apropat al segon pont llevadís (20). Així, d'aquesta estúpida manera, demostrava el pobre cervesser la seva tàctica militar que tants disgustos li havia ocasionat després, quan la guerra amb la Vendée. Un marxant anomenat Réole i un oficial d'infanteria de la Reina, Elie, aconseguiren retirar els carros encesos. Llavors un dels canons que Hullin havia pres a la plaça de Grève, fou embocat al pont llevadís, del qual pont, així, s'esperava trencar les cadenes. La Bastilla estava voltada de foc. En cada porta, en cada finestra de les cases veïnes, hi havia la boca d'un fusell amenaçant l'odiosa fortalesa.

Una joveneta, que no s'havia volgut separar del seu amant, fou ferida amb les armes a les mans (21). Arriba una altra comissió, de la qual forma part l'abat Fauchet, qui digué després la seva famosa frase de "Fou l'aristocràcia qui assassinà Jesucrist", però el governador no veu les seves senyals. N'hi arriba una altra, presidida per Ethis de Corny, procurador de la ciutat. Un cop arribats al pati de govern, fan senyals amb una bandera que porten; un d'ells es lliga un mocador blanc al bastó; i un altre crida: "Cesseu el foc! Venim a parlamentar!" Els invàlids, que, des de dalt de les torres, són els primers en veure'ls, llancen les seves armes i barrets en senyal de pau. Però al mateix temps, els suïssos, que no s'havien adonat de res, feren una descàrrega terrible des del pati interior.

De sobte, els assaltants porten una noieta al peu de les muralles. Diuen que és la filla del governador. El poble la volta i crida: "Si el governador no es rendeix, la cremarem viva!" El pare és un dels soldats assetjats; més que oír-la, comprèn l'horrible amenaça; veu la seva filla desmaiada damunt la palla que ha de servir per cremar-la. Lívid, tremolant d'horror, avança unes passes, rep dues bales al pit i

cau mort. Bennemer, un dels assaltants, es llança ardidament a salvar la noieta, ho aconseguí després de no pocs esforços i retorna al combat (22).

Com que el poble no tenia cap mena de pla, més que el del seu coratge, al cap de cinc hores de lluita, mentre entre els seus comptava vuitanta tres morts i vuitanta vuit ferits, la Bastilla no havia perdut més que un dels seus defensors.

Malgrat això, de Launay, desesperat en veure que els assaltants es llançaven amb el pit nu contra llurs canons; desesperat en veure que els Invàlids li deien: "Ha arribat l'hora de rendir-se"; desesperat de què els suïssos li aconsellessin resistir, prengué una metxa encesa d'un canó, l'apropà als barrils de la pólvora, i hauria fet saltar la fortalesa si dos oficials no li haguessin impedit l'acció desesperada.

Mentrestant, el poble exigia: "A baix els ponts! A baix els ponts!" Els invàlids, amb una angúnia més gran cada vegada, segueixen aconsellant: "Es precis rendir-se!" De Launay baixa a la sala del consell i escriu la capitulació. A l'oficial dels suïssos li diu: "Tennim vint mil lliures de pólvora. Faré saltar la fortalesa i el barri si us negueu a acceptar la capitulació. No vull que corri més sang."

L'oficial es dirigeix al pont llevadís i fa passar l'ordre de capitulació. Un dels assaltants avança fins la porta, allarga el braç vers el paper... i una bala perduda el fa caure mort (23).

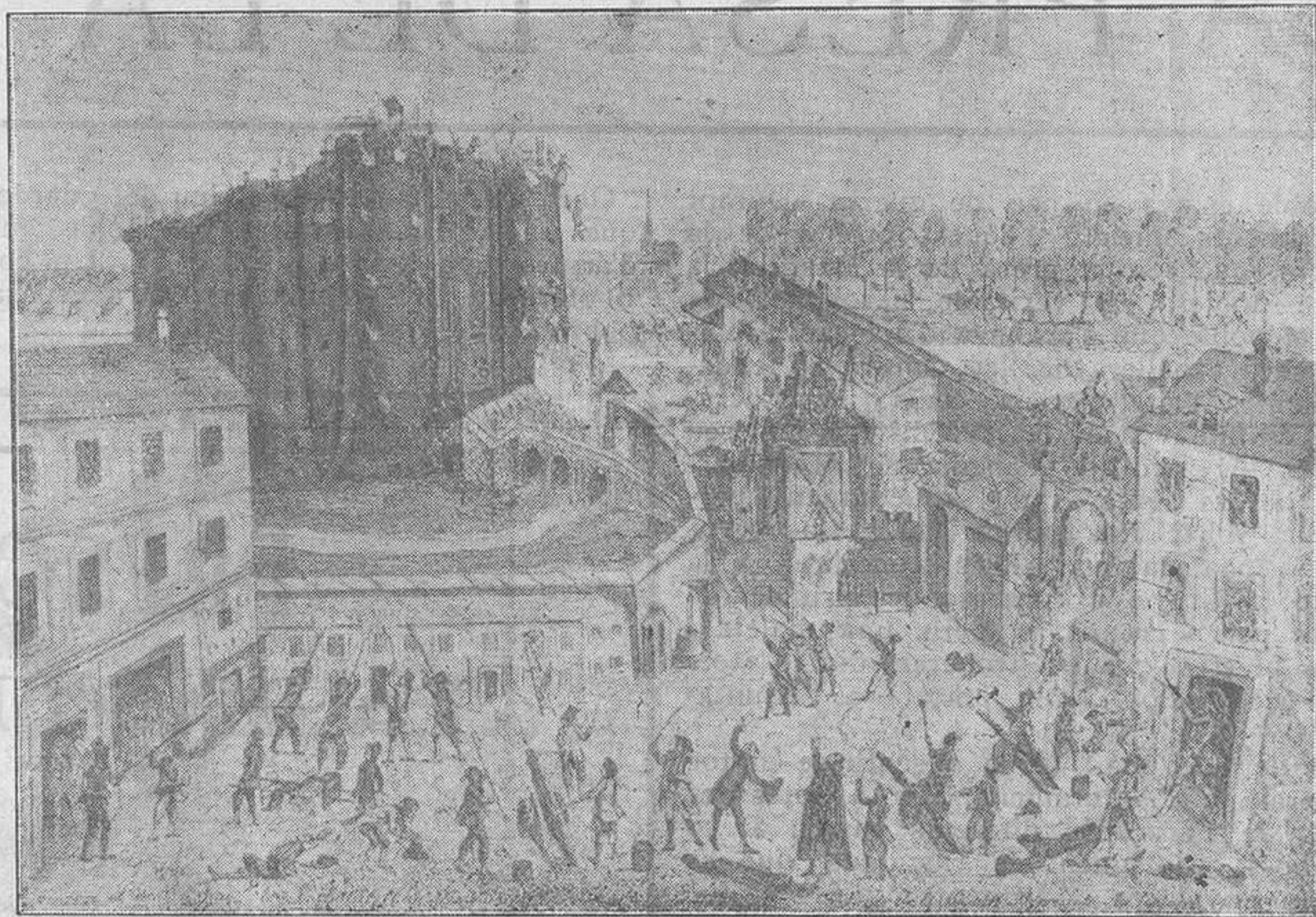
Maillard (24) és qui pren el paper i el dona a Elie, qui, després d'haver-lo llegit, el clava a la punta de la seva espasa. De l'interior de la fortalesa, voltada de fum i de flames, s'aixeca un clam tràgic: "Ja ens rendim! Ja capitulem! No ens mateu!" Els soldats de les guardes franceses respongueren: "A fe de soldats, no us farem cap mal! Baixeu els ponts!"

Foren baixats els ponts. I, darrera d'Elie, d'Hullin, d'Arné, de Maillard, de Réole, de François, de Tournay, d'Humbert, de Lluís Morin (25), entrà el poble victoriós. La guarnició estava formada en renglera en el pati: els Invàlids a la dreta, els suïssos a l'esquerra. Tots ells havien deixat les armes, i a la vista del poble es descobriren. Vestit amb un frac

gris clar, la testa nua, la mà recolzada en un bastó de mànec d'or, el governador esperava silenciosament. L'agonia de la seva ànima havia venjat el poble. No calia la seva mort.

Així, el dia 14 de juliol de 1789, el poble de París prengué la Bastilla.

- (1) "Lettre à M. le marquis de Luchet"
- (2) Dussault: "Oeuvre des sept jours".
- (3) Dussault: "Oeuvre des sept jours".
- (4) Que després havia de fer cèlebre el martiri de la princesa de Lamballe. (N. del A.)
- (5) Prudhomme: "Révolutions de Paris" (t. I, pàg. 7; 1790).
- (6) "L'ami du roi", ja citat. Recordi's que també era el de Necker. (N. del A.)
- (7) "Lettre au marquis de Luchet".
- (8) "Procès verbal de l'Assemblée des électeurs" (t. I, pàg. 257).
- (9) Cependant il ne voulut point sortir de l'Hôtel de ville et y coucha. (Dussault: "Oeuvre des sept jours").
- (10) "La semaine mémorable" (pàg 12; 24 de juliol de 1789).
- (11) O Launey, o Launay, ja que de les tres maneres trobem escrit el nom en els papers de l'època. (N. del A.)
- (12) "Relation de la prise de la Bastille par un de ses défenseurs".
- (13) "Procès verbal de l'Assemblée des électeurs".
- (14) Personatge indesitjable i sanguinari. (N. del A.)
- (15) Récit de la conduite de M. Thuriot de la Rosière pendant sa députation à la Bastille. "La Bastille dévoilée".
- (16) "La Bastille dévoilée".
- (17) Declaració dels assetjats en "La Bastille dévoilée".
- (18) "Histoire des événements des mois d'avril, mai, juin, juillet, août" (pàg. 24). "Prise et démolition du fort de la Bastille".
- (19) "Précis exact de la prise de la Bastille".
- (20) "Vie politique et privée de Santerre" (pàg. 41).
- (21) Michel Cubières: "Voyage à la Bastille" (pàg. 34). Dussault: "Discours historique".
- (22) Beaulieu: "Essais historiques". Dussault: "Oeuvre des sept jours". La noieta salvada era la senyoreta de Monsigny. (N. del A.)
- (23) "Journée de Jean-Baptiste Humbert".
- (24) Que tan sinistrament s'havia de distingir després en les matances de setembre. (Nota del autor.)
- (25) "Relation de la prise de la Bastille par un de ses défenseurs".

LA PRESA DE LA BASTILLA

(Dibuix del natural, d'un dels assaltants, el taverner Claudi Cholot.)

El catorze immortal

Es el de juliol.

L'immortalitzà el poble francès, la gent dels ravals de París, que tenia gana i se la va voler treure aquell estiu inoblidable de 1789.

Per a atipar-se, els que no menjaven llavors, van haver d'agafar les armes. "Toujours est le même".

La presa de la Bastilla fou—segons Taine—una victòria de la fam.

Al final del segle XVIII a França no es desdijunaven més que els aristòcrates i els clergues.

Els estaments privilegiats fumaven i el "Tiers Etat" escupia, treia fum i foc pels queixals.

Amb la reunió dels Estats Generals no millorà la situació.

"Quan teniem un rei—deia la plebs de París—ens mancava el pa; ara que en tenim mil trescents, no en veiem tampoc n una molla."

No s'alimentava el poble i el descontent creixia.

Les protestes eren generals, més generals encara que els Estats ídem.

A províncies els motins es succeïen un darrera l'altre.

La cort, per això, no s'amoinava. Les festes, els balls, els banquets, les "soirées" eren més brillants que mai.

"Si els pobres no tenen pa, que mengin palla — dei Foulon—. Bé en mengen els meus cavalls."

Maria Antonieta també es feia creus de què hi hagués ningú que patís gana.

No ho comprenia, i quan li explicaven que s'havia sublevat algun barri de París perquè el pa escassejava, la famosa austriaca responia que si els ciutadans no tenien pa, que mengessin coca.

A la fi, els "sans culottes" es van cansar de badar i badallar i van atacar la Bastilla.

No pensaven trobar "llonguets" en la cèlebre presó d'Estat.

Però aquella fortalesa era el símbol de la iniquitat, i per això el poble la va assaltar. l'escometé amb insuperable braó.

Amb els seus murs van caure els privilegis de l'aristocràcia, de la monarquia i de l'Església.

Sol de juliol

El sol de juliol no prova gens bé a la monarquia i a l'Església; no és, per a elles, sol de salut. Les seves fulguracions abrulen la iniquitat i redueixen a cendra el privilegi.

Un any, pel juliol, es cremen a Barcelona els convents i un altre any, a París, els "sans-culottes" i els trinxeraires del Faubourg Saint-Antoine prenen la Bastilla.

El sol de juliol és sol del poble; és sol dels pobres, no dels rics i farts de la terra.

El seu calor daura els blats, madura els préssecs i les prunes, escalfa els cervells.

La seva llum obre els ulls, obre les finestres de l'ànima de bat a bat i desvetlla les consciències.

El sol de juliol fa bullir la sang; converteix l'espina en un tió i fa fumejar el desig com una teia.

Es el déu de Messidor, de Thermidor, el déu de la fecunditat, el pare de l'amor i de la ira.

A qui no li provi el sol de juliol, que plegui. Que se'n vagi a la platja, a la muntanya, a prendre la fresca, a prendre banys.

Nosaltres, que tenim de la vida, una idea ardent, una visió profètica, mística, que voldríem que la bola que habitem fos un gran cor i que el món espurnegés com un braser, com una foguera, en mig de les flames estivals, ens trobem com el peix al líquid, com l'arengada a l'aigua.

Beneïm el sol d'aquest mes, ens apleguem al seu redós, ens posem sota el seu signe.

El sol de juliol és un sol republicà i anticlerical.

Es un sol de redempció, de justícia. Pot ésser-ho d'esperança. Ha d'ésser forçosament sempre de glòria.

El sol de juliol té grogoros d'or, cromatisme de senyera, ardències i bel·licositats de jove, caliu de tàlem nupcial, xafogor de cuina o de llar on cou l'aliment, de forn on es forja la vida.

Hi ha en ell claredats de diamant, vermells de robí, lluisors i llampecs de metall, d'armes desembeïnades i trompetes civils, de trompetes d'exèrcit bíblic o d'àngel apocalíptic i de judici final.

Sol de juliol, sol de les batalles...

Els teus raigs benefactors els esguarden els esclaus com els de l'alba d'un nou jorn.

Juliol, mes de les roses, mes de la mel, del suc ensucrat dels fruits; mes de les barricades...

Tu aixeques i enlaïres els cors decandits i guareixes el pessimisme.

Sol de juliol, sol de la Setmana Tràgica, sol de la Bastilla...

ANGEL SAMBLANCAT

RETRATS DEL SEGLE XVIII

Camil Desmoulins

Havia nascut a Guisa l'any 1760. Havia estat condeixeble de Robespierre—Maximilià—al col·legi de Lluís el Gran. Robespierre fou testimoni en les seves noces amb la dolça Lucila Duplessis (1). També fou Robespierre qui, sense contemplacions i pel sol delictiu d'ésser amic de Danton, l'envià a la guillotina.

Camil Desmoulins es sentí atret per París, pel cor encès que en aquells temps era París. Visqué d'una manera turbulenta i magnífica. Feia l'amor a Lucila Duplessis al jardí del Luxemburg i en un cafè del Palau Reial—el Cafè de Foy, potser?—redactava les "Revolucions de França i del Brabant".

S'inicià la Revolució. El poble pateix fam i set de justícia. El rei acomiada, com a un lacai, al ministre Nécker, pare de la famosa senyora de Staël.

En saber la notícia, el poble es llançà al carrer, s'amoïnà als jardins i a les galeries del Palau Reial. Un home ha pujat dalt d'una

CAMIL DESMOULINS

taula i arenga a la multitud amb paraula càlida. Aquest home ha dit:

—Per a conèixer-nos, per a distingir-nos dels nostres enemics, hem de posar-nos una corda. Com que no en tenim a mà, que les cocardes siguin fulles dels arbres.

En un moment els arbres del Palau Reial queden despallats de fulles.

Qui és aquest home al qual el poble aclama i obeeix? Aquest home és Camil Desmoulins, l'advocat sense plets, el periodista sense periòdic, el condeixeble de Robespierre, l'amic de Danton.

De llavors, aquest jove generós i noble, és un dels ídols del poble. Assalta la presó infame de la Bastilla el 14 de juliol. Assalta les Tulleries el 10 d'agost. Es titula a si mateix, amb una vanitat ingènua, "le procureur de la lanterne".

Però arriba l'orgia roja del Terror. Ell és un republicà i no un assassí de dones i criatures. Llavors, amb el seu amic Danton, llança al carrer "Le Vieux Cordelier". Aquesta fulla, és un clam d'indignació, un clam de pietat, un clam de rebeldia.

El seu condeixeble Robespierre va apagar aquest clam fredament, sota la freda ganiveta de la guillotina.

LLUÍS CAPDEVILA

(1) Es graciosa la coincidència de què l'esposa de Camil Desmoulins porti el mateix cognom de la llastimosa "Dama de les camèlies".

LA BASTILLA

Vella fortalesa, castell avorrit, que alça el despotisme al cor de París;

un dia sigueres carceller, botxi, inquisidor negre, forjador de crims.

Veient la teva ombra només, als humils, i als forts de seny ample, tots esporuguits tremolar se'ls veia amb les mans al pit.

Vingué, però, un dia de soroll i crits; el poble es llançava al carré, enardit, i anant a corrues

on tos murs humits fatídics s'alçaven tocant el cel gris, hi obrí amb ardidesa esborancs que, als llims de ses presons fondes portaren al fi

la claror del dia, la joia dels vius, el goig de trobar-se lliures d'improvis

els que feia anys jeien presoners a dins. Tes torres altíssimes, com gegants colpits, a terra vingueren amb terrible bruit,

i el poble de França que vivia trist, com mastí que el tenen fermat dia i nit,

donà una estrebada amb braó tan viu, que aquella cadena on era junyit,

va saltar a trossos, que dic, a bocins, i es va sentir lliure el poble oprimat.

De llavors arrenquen ideals sublimes; la llibertat santa dels bons i els humils; les lleis que regulen la pau del país,

i els deures dels homes, tan pobres com rics. Davant la llei, ara, ja no hi ha escollits; el treball és lliure, lliure és el jui,

tot i havent-hi coses que no es poden dir... Demés, segons sembla, i llegim sovint,

no es troben "bastilles" que facin sofrir en tota l'Europa, llevat, si és així,

de les que hi ha a Rússia i que, d'improvis aniran a terra; ben segur n'estic!

Herois que caiguereu, o morts o ferits, enfront la Bastilla, dogal de París,

rebeu l'homenatge dels cors agraits, perquè al món obríreu un ample camí,

per al qual avança més que mai, ardit.

FLOK

INFORMACIONS DE "LA CAMPANA DE GRACIA"

La propera setmana publicarem en aquesta secció una interessantíssima informació sobre **ELS POBRES I LA BENEFICÈNCIA A BARCELONA**, original del popular escriptor **LLUÍS CAPDEVILA**

RECORDS DEL PARIS DE LA VICTORIA

El 14 de juliol de l'any de la pau

París no va dormir aquella nit única que ajuntava la revetlla de joia i d'il·lusió del 13, amb el matí gloriós del 14 de juliol de 1919.

Les gents que no es posaren al llit, acudiren dejorn, per a escollir els millors llocs, a totes bandes de la ruta triomfal. Altres gents, anaren tard al llit—nit de joia—i es llevaren dematí. Altres, no pogueren cloure els ulls, de tant com els glatia el cor.

A les set del matí ja tothom era al carrer i aflua a la porta Maillot, a l'Estrella, als Camps Elisis, a la Plaça de la Concòrdia, als grans "Boulevards", a la Plaça de la República.

Gents de tota la França: del Nord devastat i sacre, de la profunda Bretanya, del Roselló daurat, del Migdia florit; gents estrangeres, que admiren i estimen la França, havien arribat a París, per a tornar-se partícula viva en l'or d'aquell dia lluminós, i ésser tot cor, només que cor, en l'apoteosi dels vencedors.

Sol. Cel blau pàlid. Vent fort, que feia tremolar amb impetuositat de joia el llenç de les banderes victorioses. L'Estrella, Avinguda dels Camp Elisis, Arc de Triomf... Vies i edificis engalanats. Multituds immenses.

Les vuit del matí. Des dels Camps Elisis es remunta vers l'Estrella una onada d'aplaudiments i aclamacions, que acompanyava el carruatge del president de la República.

A les tribunes de l'Estrella es produí un moviment d'espectació. El president, M. Poincaré, baixà del carruatge, es va inclinar davant del monument als morts i deixà en el sòcol una corona d'orquídies. Els presidents i els ministres dipositaron flors.

Al cim de l'Arc de Triomf es va desplegar al vent una bandera francesa. Els coets voladors signaren amb foc el blau puríssim del cel. Tronava el canó. Redoblaven els tambors. Donaven les músiques llurs tonades a l'espai... I començà la desfílada gloriosa dels vencedors.

Els primers en passar per sota l'Arc de Triomf, foren els mutilats. (En llurs carretes, amb llurs crosses, amb els braços penjant o

seu Estat Major. Músiques, tambors i banderes. Els escocesos, que feien sonar les cornamuses. I tots els diversos soldats de l'imperi britànic.

Venien, després, els italians; els exèrcits voluntaris de Garibaldi. I seguïen els soldats dels pobles amics de la França: japonesos, grecs, polonesos, portuguesos, rumans, serbis, txecoslovacs.

De sobte, clarins. I un immens i emocionant crit va omplir els àmbits.

Són els nostres! Són els nostres! "Voilà, les poilus!" "Viven les poilus!"

Passaven els soldats blaus de la França. Petàin, mariscal, al front, sobre el seu cavall blanc.

Les gents coneixien els caps, els anunciaven, els mostraven, els saludaven: Castelnau, Fayolle, Debeney, Humbert, Mangin, Gouraud, Dégoutte, Maistre, Gérard...

Músiques i banderes, banderes foradades, esfilagarsades, banderes sublimes, que evocaven els noms tràgics d'Artois, Yser, Somme, Champagne, Alsàcia, Verdún...

Els soldats blaus de la França passaven. Marxaven contents. Somreïen com infants. Lluitaven com lleons.

Els canons de llurs fusells, calents encara dels darrers trets, s'havien convertit en búcars de flors.

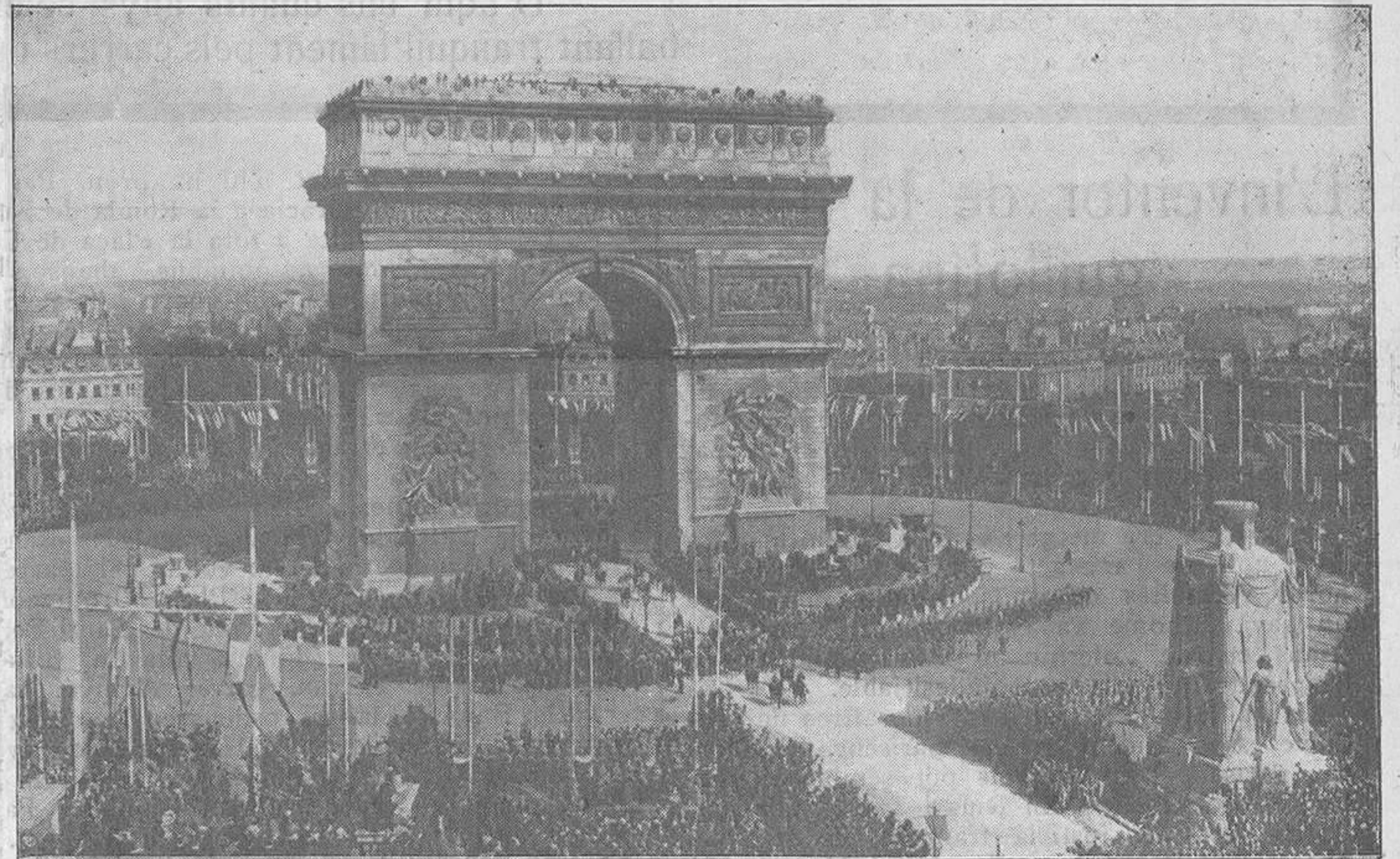
Amb els soldats francesos passaven també els exèrcits colonials, les armades d'Orient, de l'Àfrica i del Marroc.

Després marxava l'heroica, delmada i immortal Legió estrangera. I amb ella, passava també el record de 14.000 catalans morts en les trinxeres.

L'entusiasme de la multitud, que no decaigué durant la desfílada dels exèrcits vencedors, es desbordà al pas dels soldats francesos.

Són ells! Són els nostres! Són les nostres banderes! Són els salvadors de la França!—clamava la multitud, amb crits que sortien del cor i que eren, ensems, salutacions i invocacions, joia i llàgrimes, entusiasme i juraments.

D'entre la gentada, en les tribunes, en els

UN 14 DE JULIOL

El dia 14 de juliol de 1919, París, acabada la guerra, celebra gloriosament la Festa de la Victòria

les mànegues buides, passaren les víctimes de formes de la gran guerra.

Salut i glòria als mutilats! Gràcies a ells! Un crit immens els saludava i els acompanyava.

"Ya viene el cortejo!
Ya viene el cortejo! Ya se oyen los claros

[clarines.
La espada se anuncia con vivo reflejo;
ya viene, oro y hierro, el cortejo de los

[paladines!"]

El gran Rubén Darío fou el cantor-profeta d'aquell dia de glòria.

En el pòrtic resplendent de l'Arc monumental, entre el relleu de Rude que canta la Marxa i el relleu de Cortot, que celebra el triomf, aparegueren Joffre i Foch, a cavall; empunyaven el bastó de mariscal.

Seguia tronant el canó, sonaven els clarins. Redoblaven els tambors. "La Marsellesa", l'himne universal de llibertat i de glòria, solemne i ardit com mai.

Els primers avions descrivien al cel vols pausats.

Joffre i Foch, entre aclamacions, passaren "per sota l'Arc Triomfal"

Al cap dels exèrcits d'Amèrica, Pershing. Les banderes ratllades amb els celatges d'estrelles. En formació admirable, correctes i rítmiques, passaren els joves soldats dels Estats Units, els descendents de Walt Whitman.

I els belgues valents. Portaven les banderes, com els fusells, sobre el muscle. En llurs plec es llegien aquests noms terribles: Foret d'Houthulst, Yprès, Paschendale... Rematava les banderes el lleó daurat de Flandes.

Sobre els soldats de les terres màrtirs, va caure una pluja de flors.

L'armada anglesa. Sir Douglas Haig i el

balcons, en les finestres, en les teulades, es movien els braços i volcïaven els mocadors i les banderes amb signes d'aclamació.

Sobre els "poilus" blau-horitzó, acostumats a les pluges de foc, queïen, profuses, les flors i els llorers.

Volaven, invisibles, els sospirs i els petons. Les dones victorejaven, incansables, els soldats.

"y la más hermosa sonrie al más fiero de los vencedores."

Per tota la via triomfal, fins a la Plaça de la República, multituds compactes. I en els balcons, en les finestres, als cims dels edificis, raïms humans. I banderes i garlandes, i joia, i aclamacions, i onades d'aplaudiments i pluges de flors al pas dels vencedors.

Durant la tarda i la nit del dia 14, seguïen les festes de la Victòria.

Nit. La lluna guaitava entre els núvols. Els núvols es tornaven vermells amb resplendor de les lluminàries i dels focs d'artifici. Pluja.

En aquest jorn de glòria eren presents els dos grans poetes d'Amèrica:

Walt Whitman, el cantor de les multituds, de les ciutats, dels exèrcits laboriosos, de les màquines, de les democràcies, de les races joves. El pas dels soldats per la via triomfal era com aquelles uniformes quadrilles d'obriers, que Whitman cantà, marxant, amb l'aixada o la palanca al muscle, de cara al sol, amb l'optimisme dels forts.

Rubén Darío, el poeta-profeta, amb la seva "Marxa triomfal".

I a la nit, aparegué Verlaine: Festes. Raig de lluna. Amors. Pluja.

"Plor del cel sobre la ciutat"

Plor de joia i d'emoció.

Així acabà i així transcorregué el 14 de juliol de 1919, jorn triomfal i memorable.

M. E. D.

Catorze de juliol!
Ens hem reunit tots els que fem aquest periòdic per a agafar la corda i repicar ben fort aquesta CAMPANA.
Hem repicat tan fort com podíem i amb totes les nostres forces, fins que hem caigut esgotats de fatiga.
Catorze de juliol! Una data que no oblidem mai.

¶
S'ha accelerat l'"Independence Day" (Dia de la Independència), i hi han hagut 25 morts. Si això és independència!

¶
S'ha suïcidat una noia, a Londres, per culpa del mal temps.
Segurament que aquesta noia no sabia la cançó aquella de:
"Ya vendran tiempos mejores..."

¶
Ha començat el procés contra Robert Withmann, el qual s'ha casat amb 47 dones i les hi ha estafat 60.000 dòlars.
L'home que té aquesta habilitat, mereix un premi.

¶
Segons tenim entès, diu que ara s'empenyora menys que abans.
Si ja no queda res per a empenyorar!
Si estem més pelats que una mona.

¶
A València han posat vàries multes als "lecheros".
Es veu que aquests "lecheros" tenen molt "mala leche".

¶
El president de l'Acadèmia de la Història es vol vendre la seva biblioteca, i creiem que serà enviada a l'estranger.
I la deixaran marxar?
I fem ciutats universitàries?

¶
A dues "capeas" que es feien a dos pobles de València, hi han hagut dos ferits.
Quan s'acabaran aquestes "capeas" que no solucionen res i tantes víctimes ocasionen?
La fam que apreta, home!

¶
A Barcelona el mes passat hi han hagut 1.402 naixements per 1.128 defuncions, segons estadística. 274 persones a favor.

¶
Diu que vindran un d'aquests dies dues caravanes a visitar Barcelona.
Quedaran lluits, pobrets!
Això no és un ciutat, Això és un laberinte, unes ruïnes de Pompeia!

¶
Gertrudis Ederlé que fa pocs mesos travessà el canal de la Manxa nedant, ha salvat una noia de dinou anys que s'estava ofegant.
Molt bé! Això és nedar i guardar la roba.

¶
Fa poc temps, varen condemnar una pentinadora de Madrid perquè va recollir una criatura.

Ara una dona volia abandonar el seu fill a Les Corts de Sarrià, i també la castiguen.
Tant és que faci bé com mal, de totes maneres s'hi surt perdent.

¶
"Allons enfants de la Patrie
le jour de gloire ets arribé..."
Bé, bé! Parlem-ne d'això!

¶
Llegim en "El Noti" un article d'un tal senyor Emili Miñana (de la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas), titulat "El cascabel al gato. Rusia y las potencias".
Ja, ja, ja!
Mai no havíem llegit res tan divertit!
Ja, ja, ja!

¶
No hi han caps de llumins de cinc cèntims, però n'hi han de quaranta.

¶
Doncs, amb què ha d'encendre el cigar l'obrer?
Amb un llamp!

¶
Es deia que a Mèxic s'anava a boicotejar totes les cases de comerç estrangeres que no simpatitzaven amb el president Calles. Però el cònsol a Barcelona ho ha desmentit.

Això demostra que no podem creure'ns tot el que ens diuen d'aquells països que els burgesos voldrien veure ensorrats (Mèxic, Rússia, Xina), per la senzilla raó de que no combreguen amb les seves rodes de molí.

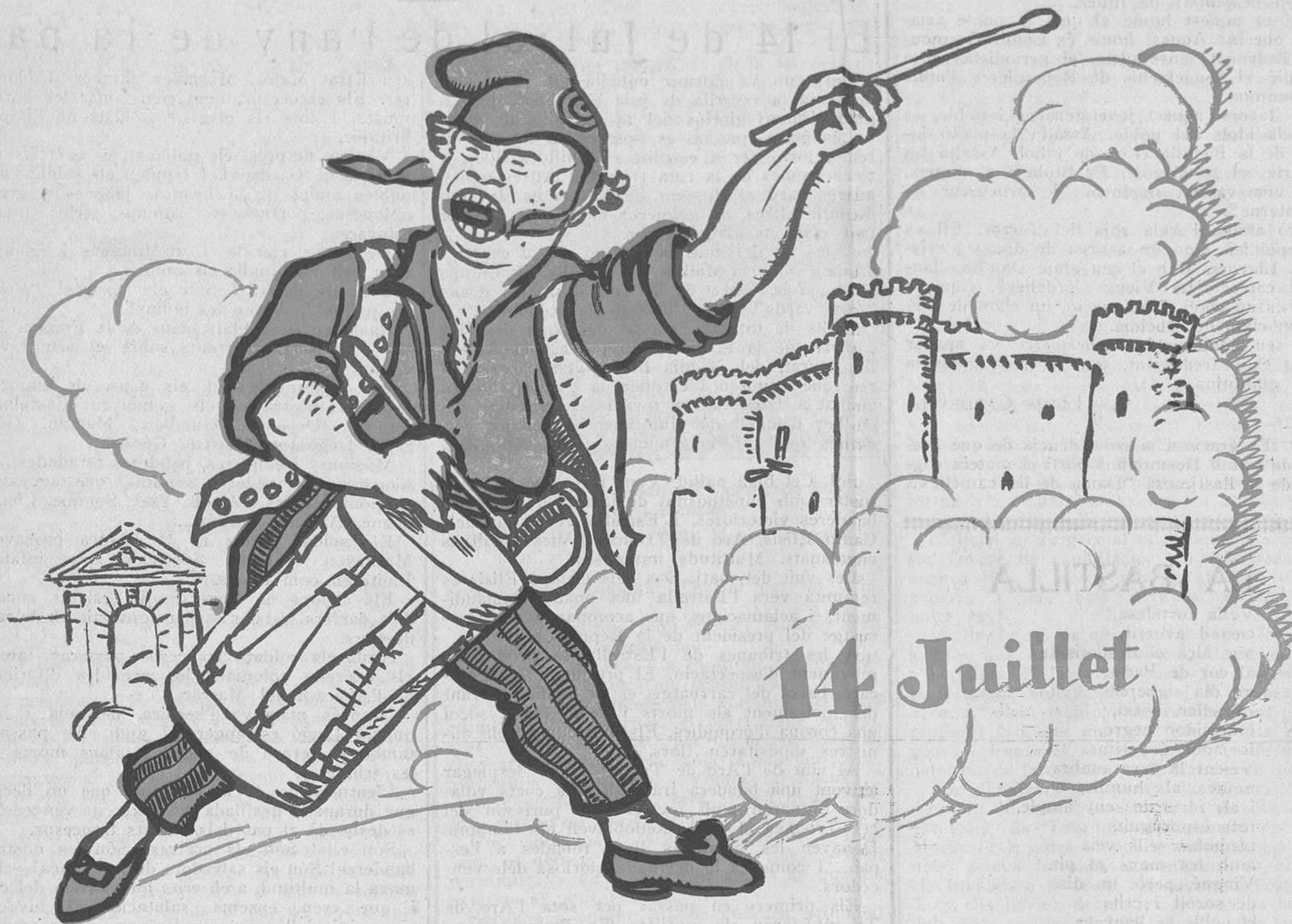
¶
El president Calles no fa cas del que es diu tendenciosament per fora. Calles fa la seva i... calla.

¶
Un conill va mossegar una dona. I la dona hagué d'anar a la casa de socors.

Aquesta dona potser confon els gossos amb els conills.

¶
Abans de marxar, però, el baró de Viver va fer un discurs. Almenys, que la dolçor i l'emoció de les seves paraules no ens el facin enyorar durant els dies d'absència.

¶
Impremta La Campana, Olm, 8, Barcelona

LES CONSEQÜENCIES

—D'aquí uns quants anys celebrareu la meva gesta heroica ballant tranquil·lament pels carrers i places de París!

L'inventor de la dolça guillotina

Tothom sap, o almenys tothom creu, que la guillotina és un invent francès. Dalt de Montmartre hi ha un carrer prop de "Le Lapin Agile" on hi ensenyen unes restes de parets que diuen que eren d'una casa on hi vivia l'inventor.

L'inventor era metge i es deia Guillotin. D'aquí el nom de l'artefacte popular i actiu en les hores vermelles del 1793. Aquest metge era un savi. L'home va col·laborar a l'obra dels "sans culotte" oferint un mitjà ràpid per a desprendre's de la gent indesitjable.

La guillotina era per a tots nosaltres un producte essencialment francès, parisenc. El veïem tan parisenc com ara ens pot semblar barceloní el monument d'En Rius i Tauler. Dir guillotina, era dir justícia francesa, de la bona època dels Robespierre, Danton i Marat, però figureu-vos quan van començar a sortir altres tipus que exigien la paternitat, la nacionalitat de la guillotina, amb la mateixa bona fe que ara el doctor Ulloa i nosaltres demanem la catalanització de Cristòfor Colom.

La guillotina, la pacífica i civilitzada guillotina ja no és ni francesa. Itàlia va exigir que li tornessin la seva glòria, i des de fa dos anys, els països del nord europeu—Suècia, Noruega, Dinamarca—demanen, exigeixen que se'ls hi torni la paternitat de la dolça i activa guillotina.

Són els països del nord on hi floreix la religió de la pau i la tranquil·litat, on hi domina el socialisme, el cristianisme i totes les teories pacífiques i virgilianes, els que exigeixen d'una manera aclaparadora aquest acte de justícia.

El doctor Guillotin ja no sembla l'inventor de l'artefacte popular.

Fins per a gaudir de la fama d'ésser l'inventor de la guillotina, hi ha cua de nacions.

FRANCESC MADRID

El trànsit circular

Què me'n dieu d'aquest ban sobre el trànsit rodat circular? Tots els vehicles hauran de donar la volta a totes les places i només podran dur una direcció en moltíssims carrers.

Un auto va per un carrer i troba al mig una plaça (per exemple, va per les Corts Catalanes i troba la Plaça de la Universitat); doncs, bé, ha de deixar el seu camí, voltar la plaça, i tornar a agafar el carrer. L'Ajuntament no s'entén de raons de si el carrer és prou ample o no per a poder passar, no ja dos, sinó una dotzena de vehicles de fons.

El senyor Nebot enlletgí la Plaça de Catalunya, fent-la petita, per a que quedés molt espai als voltants. Ara resulta que l'espai és sobrer, perquè portant els vehicles una sola

direcció, amb la meitat n'hi ha prou. Per a anar del Passeig de Gràcia a la Ronda de Sant Pere, cal donar la volta a tota la Plaça de Catalunya. Anant amb autòmibus, abans s'hi estava mig minut; ara, un quart i mig. Sabem que un regidor proposà—ja que la plaça no està acabada—fer-hi una gran plataforma giratòria, de manera que ella mateixa fes donar la volta als vehicles.

Al carrer de Ferran, els cotxes només poden baixar de la Reforma a la Rambla. El ban deia que només podien pujar, però es van adonar que l'alcalde vivia al carrer dels Banys i que això significaria fer-lo voltar pels carrers de Jaume I, Via Laietana, Plaça Urquinaona (donant tota la volta), Ronda de Sant Pere, Plaça de Catalunya (donant tota la volta), Rambles, carrer Ferran, carrer Avinyó, carrer dels Banys. Llavors ordenaren la direcció contrària. Ara resulta que els vehicles que volen anar de la Rambla del Mig a la Plaça de l'Àngel, han de fer el trajecte: Rambles, Passeig de Colom, Reforma, Plaça de l'Àngel.

I així per l'estil. Eh, que és bonic?
Tenim un Ajuntament que no ens el mereixem.

ELS LLUMINS

I per la mateixa raó que les R. O. es prodiguen, no es cotitzen molt baix i deixen de complir-se amb un no-res.

Per R. O. s'apujà el preu dels llumins.

Per R. O. es vengueren els llumins de fusta. Però la principal condició dels llumins espanyols és que vagin malament. I els de fusta anaven bé. La R. O. subsisteix, però els llumins de fusta ja fa temps que han desaparegut, com aquelles cèlebres "niñas" i com León Daudet.

Per R. O. aparegueren les caps dels llumins de deu—unes capses força elegants, sense anunci—. La gent les preferí a les de quinze per ésser més barates i perquè els llumins eren millors. Subsistint la R. O., els llumins de deu es vengueren en capses dels de cinc (deien les capses, "cinco céntimos"). No sabem per quins set sous, ara hi tornen a haver caps de deu—amb llumins més dolents—; segurament és degut a equivocació d'algun funcionari, que, pobret!, ja està ben llest.

Però, hi havia gent que comprava caps de cinc. Això era un abús del públic, que el Monopoli no podia tolerar. I ara no hi ha llumins de cinc.

EL PRESENT NUMERO

HA ESTAT VISAT PER LA

CENSURA GOVERNATIVA

CANET DE MAR

Ja hem passat cinc dies de Festa Major, que ens han deixat més nets i pelats que una cara de capellà; però ens hem divertit.

Primerament, un dels números més interessants fou una "tombola" muntada per les "Damas" de no sé quina confraria, a profit dels pobres; només cal posar-hi el següent comentari:

"El señor don Juan de Robles, con piedad sin igual, fundó el Santo Hospital, pero antes fundó los pobres."

Un altre dels números que cridà força l'atenció, fou que l'"as" dels "asos", el gran "Ricardito" Zamora, vingués a jugar a Canet. Hi hagué una expectació gran, i el camp es veié ple a vessar, per tal d'admirar les entremaliadures del noi Zamora.

Res, ell cobrà 500 pessetes de Pala, com aquell que no fa res, o quasi res; i pensar que als obrers ens discuteixen fins un ral!

La nota més sensacional i divertida fou el posar en vigor els estatuts de la Federació de Societats d'Esbarjo de la costa.

L'envelat de l'"Ateneu Obrer" semblava tament una secretaria de la Societat de Nacions; allà havíem de veure la presentació protocolària que tenia de presentar tot foraster. "Carnet de la societat de residència, fotografia individual, rebut del mes", i no sabem si també la oèdula i el permís de les autoritats per a sortir del poble; el pobre foraster passava un veritable calvari; era més fàcil passar la frontera que entrar a l'envelat. I en canvi, aquest "Ateneu Obrer", que és societat, donava entrada a gent del poble que no poden reglamentàriament ésser socis, però es veu que això d'"arrossar-se" amb l'aristocràcia muda i remuda.

CLARET

Per causes alienes a nostra voluntat, aquesta setmana ens veiem privats de publicar el fulletí de

Un tros de paper